

yeterli koruma sağlamadığı ülkelerden iltica hakkı tanıyor. Ayrıca sözleşme, daha önce şiddet konusuna çözüm niyetiyle ortaya konan yasal metinlerden farklı olarak, toplumsal cinsiyet temelli şiddeti eşitsizlik ekseninde ele alması ve bütünlüklü politikalar önermesi nedeniyle de çok önemli.

SÖZLEŞME YÜRÜRLÜKTEYKEN BİLE NEDEN KADIN CİNAYETLERİ ARTMAYA DEVAM EDİYOR? Sözleşme etkin uygulanmıyor. Şiddete uğrayan kadınların başvurması için gerekli mekanizmaların pek çoğu ülkemizde yok: Cinsel şiddet kriz merkezleri, 7/24 ulaşılabilir ve sadece bu konuya odaklanan bir Alo Şiddet Hattı gibi. Sığınaklar ve şiddet önleme merkezlerinin sayısı son derece yetersiz ve erişilebilirlik (dil, konum, vb.) koşullarını yerine getirmekten çok uzak. Sözleşmeyi uygulamakla yükümlü olanlar çoğunlukla maddelerinden bihaber ve kadınları yanlış yönlendiriyor ya da şiddet uygulayanla “yuvanı yıkma” diyerek “barıştıyorlar”. Sözleşmenin uygulanmaması bir yana, temelini aykırı hareket ediliyor. Daha önce de belirttiğimiz gibi sözleşme sadece şiddete uğramakta olan kişinin nasıl korunacağını anlatmıyor. Şiddetin ortadan kaldırılmasının tek yolunun eşitsizliğe sebep olan toplumsal cinsiyet kalıplarının altüst edilmesi olduğunu söylüyor. Bunun için eğitimden başlayarak her alanda bütüncül politikalar üretilmeli diyor. Türkiye’de ise tam tersi yapılıyor. Kadınların erkeklerle eşit olmadığı en yetkili kişiler ağızyla vurgulanıyor, kariyeriniz annelik deniyor, kadınların toplumsal konumu sabitleniyor. O çizilen çizgiyi her aştığımızda da şiddeti “hak etmiş” olduğunuz iması yapılıyor. Bu koşullarda cinayetlerin sürmesi ne yazık ki pek şaşırtıcı değil.

Eşit, özgür ve şiddetten uzak bir toplum hayali kuran herkesi İstanbul Sözleşmesi’ni savunmaya davet ediyoruz.

2. SPoD: “LGBTİ+ OLMAK ‘ÖZENDİRİLEBİLECEK’ BİR HAL DEĞİL!”

Sosyal Politika, Cinsiyet Kimliği ve Cinsel Yönelim Çalışmaları Derneği (SPoD LGBTİ+) hukuk ekibi sorumlusu Güley Bor, “İstanbul Sözleşmesi’nden asla vazgeçmiyoruz” diyor.

SPoD KİMDİR? SPoD, LGBTİ+’ların yaşadığı sorunlara kalıcı ve kapsamlı çözümler üretmek ve LGBTİ+’ların maruz kaldığı baskı, şiddet, sosyal dışlanma ve ayrımcılığı azaltmak için çalışmaktadır. Bu kapsamda Psikososyal Destek (Sosyal Hizmet, Psikolojik Destek, Pazar Sohbetleri, Danışma Hattı), Hukuk ve Adalet Erişim ile Akademi alanlarında faaliyet göstermektedir.

İSTANBUL SÖZLEŞMESİ VE LGBTİ+ HAKLARI Devletlere LG-BTİ+’lar dahil olmak üzere herkesi toplumsal cinsiyete dayalı şiddetten koruma ve buna yönelik politikalar geliştirme ödevi yükleyen İstanbul Sözleşmesi en önemli kazanım ve güvençlerimizden. İstanbul Sözleşmesi’nden asla vazgeçmiyoruz.

Ulusal mevzuatta cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği te-

melli ayrımcılığı açıkça yasaklayan bir hüküm yok. Sözleşme LGBTİ+’ları da kapsayan toplumsal cinsiyet tanımı ve cinsel yönelim ile cinsiyet kimliği nedeniyle ayrımcılığı açıkça yasaklayan hükmüyle LGBTİ+ haklarının en önemli güvencelerinden.

“EŞCİNSELLİĞİ ÖZENDİRİYOR” YORUMLARINA NE CEVAP VERİYORLAR? Sözleşmede böyle ifadeler yok, zaten LG-BTİ+ olmak “özendirilebilecek” bir hal değil, hastalık veya suç olmadığı gibi. Sözleşme devlete ayırım yapmaksızın herkesi ve dolayısıyla LGBTİ+’ları da şiddetten koruma görevi yükler.

Sözleşme LGBTİ+’lar dahil toplumsal cinsiyete dayalı şiddete maruz bırakılan herkes için koruma sağlamışsa da bugüne dek etkili biçimde uygulanmadı; kadınlara ve LG-BTİ+’lara yönelik şiddete dair veriler de bunu gösteriyor.

SÖZLEŞMENİN GENİŞ KİTLELERCE TANINMASI İÇİN SPoD NE YAPIYOR? Geçtiğimiz ay sosyal medya hesaplarımız üzerinden yaptığımız İstanbul Sözleşmesi’ni Okuyoruz kampanyası ile niçin #İstanbulSözleşmesiYaşatır dediğimizi anlattık. Buna ek olarak SPoD ekibi ve gönüllüleri olarak çeşitli platformlarda İstanbul Sözleşmesi’nin kadın ve LGBTİ+’lar için önemini konuşuyoruz.

TÜRKİYE SÖZLEŞMEDEN ÇEKİLİRSE... Şiddete karşı başka güvencelerimiz olsa da böyle bir karar hükümetin toplumsal cinsiyete dayalı şiddetle mücadele iradesi olmadığı anlamına gelir. Sözleşmeden çekilmeye dair tartışmaların dahi etkisi dikkate alındığında bu karar sonucunda toplumsal cinsiyete dayalı şiddet oranlarında artış beklenmektedir.

Her durumda Türkiye’de kadın ve LGBTİ+ hareketlerinin hak mücadelesi her zamanki kararlılığıyla devam edecek.

3. “KANUNLARIMIZ KÖTÜ DEĞİL AMA SÖZLEŞME UYGULANMIYOR!”

Mor Çatı kurucularından feminist avukat Canan Arın İstanbul Sözleşmesi’nin içeriğini, neden ve nasıl uygulanmadığını anlatıyor.

SÖZLEŞMENİN TÜRKİYE TOPLUMU VE KADINLAR AÇISINDAN ÖNEMİ NEDİR? Şöyle diyor: Kadına yönelik şiddeti önle. Hadi önleyemedin, kadını şiddetten koru! Kısaca sığınaklar aç, tecavüz/ kriz merkezleri aç. Bunları da yapamadığın takdirde kadına şiddet uygulanmışsa şiddet uygulayanı yargıla, doğru dürüst cezalandır. Ve kadın şiddetini engelleyecek politikalar geliştir. Şimdi bunların hiç kimseyi rahatsız etmemesi gerekiyor, bu bir temel insan hakları sözleşmesi. Bugüne kadar en geliştirilmiş sözleşme. Şiddet sadece Türkiye’de yok, her yerde var, dolayısıyla da 12 ülkenin imzaladığı bir Avrupa Konseyi sözleşmesi bu.

Türkiye’de bu sözleşmenin tartışmaya açılmasının ardından erkek egemenliğinin sarsılması korkusu var. Kadın “Senin kadar insanım, seninle aynı haklara sahibim” diyor. 1973’teki

Birleşmiş Milletler toplantısında “Kadın hakları insan haklarıdır” diye bir madde oluşturulmuş. Dolayısıyla erkeği kadından üstün görmek hukuka aykırı. Erkek neyse kadın da o; aynı şekilde düşünüyor, görüyor ve hatta daha akıllı. Daha duygusal olduğu için empati becerisi daha gelişmiş. Çok daha dayanıklı, bir kere doğum yapıyor. Doğumu bir erkek yapmaya kalksa tüm dünyayı ayağa kaldırır.

Sözleşmeden çıkmak isteyenler İstanbul Sözleşmesi’nin aileyi mahvettiğini savunuyorlar. Peki aile nedir? Aile, erkeğin kadına canının istediği her şiddeti uygulayacağı bir birim değil; eşit insanlar arasında medeniyetin kurulduğu bir topluluktur.

YILLARDIR AVUKATLIK YAPIYORSUNUZ, SAHADA NELER GÖZLEMLİYORSUNUZ? Ben neredeyse 50 yıldır bu mesleği yapıyorum ve çoğunlukla da kadına yönelik erkek şiddeti ile meşgul olduğum için böyle boşanma davaları çok geldi. Ve Türkiye’de hemen hemen hiçbir kadın durup dururken kafasına estiği için boşanmaz. Mutlaka feci bir şiddet vardır. Evliliklerin yürümesini istiyorsanız şiddet uygulamayın.

Bu zihniyeti değiştirmek için ilkokuldan itibaren çocuklara kadın-erkek eşitliğini, toplumsal cinsiyet eşitliğini anlatmak gerek. Erkeklerle “Evet siz farklısınız ama kadınlarla eşitsiniz” denmeli.

BU SÖZLEŞME YÜRÜRLÜKTEYKEN BİLE CİNAYETLER DEVAM EDİYOR. KADINLAR MI HAKLARINI BİLMİYOR, SÖZLEŞME İYİ UYGULANMIYOR MU? SÖZLEŞME ANLAŞILMIYOR MU? DEVLET BU SÖZLEŞMEYİ UYGULAYAMIYOR MU? BUNU DENETLEYEN BİR KURUM YOK MU? Aslında bizim kanunlarımız fena değil. Ama sözleşme gerektiği gibi uygulanmıyor. Kadına yönelik şiddet önlenmiyor. Örneğin kadın savcıya şikayette bulunuyor, “bu adam beni öldürecek” diye ama savcı umursamıyor. Şimdi o tip savcıları teşhir edip onların hukuki ve cezai sorumluluğunu ortaya çıkarmak ge-

KADINLAR SOKAKTA

İstanbul Sözleşmesi’nden çekilme tartışmaları sürerken kadınlar Türkiye’nin çeşitli illerinde sokağa çıkıp ellerinde “İstanbul Sözleşmesi Yaşatır” gibi ya da öldürülen kadınların isimlerinin yazılı olduğu çeşitli pankartlarla yürüdüler, sözleşmenin iptalini protesto ettiler. Haklarından vazgeçmediklerini bağırarak kadınlar sözleşmenin uygulanmasını talep ettiler.

rekiyor ki ellerindeki sözleşmeyi uygulansınlar.

Kadın şiddet gördüğünde aile mahkemesine, karakola, jandarmaya, kaymakamlığa başvurabilir ve koruma isteyebilir. Uzaklaştırma kararı isteyebilir, kendi kimliğinin değiştirilmesini isteyebilir. Ama karakollarda da mesela işi yavaşlatmak için “kadını sığmağa götüreceğim aracımız yok” diyorlar. Kadını oyalayıp bezdirmeye çalışıyorlar. Sözleşmede bu gerekli işlemleri yapmayanlarla ilgili de bir kanun var hatta. Hakimler de sorun çıkarıyor, 10 gün uzaklaştırma kararı veriyorlar ve kadın 10 gün sonra tekrar başvurmak zorunda kalıyor. Bu da kadına bir tür işkence.

Denetim yok mu diyeceksiniz? Var. Uluslararası denetim merkezi Grevio geliyor, bakıyor, inceliyor ülkeyi, eksiklerini söylüyor; “bunlara uyman gerekiyor” diyor. Türkiye ona da uymuyor. Yani bağımsız hukuk, adalet falan kalmadı. Sadece yukarıdan emirle karar veren mekanizmalar var. Bizim her şeyden önce hukuku uygulamamız şart. Herkesin sorumluluğunu bilmesi, hesap verebilir olması gerekiyor. İstanbul Sözleşmesi kalmalı, hukuk kuralları uygulanmasa bile en azından bizim sınırlarımızı belirliyor.

ŞU SIRALAR SÖZLEŞMENİN 4. VE 6. MADDELERİNDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASI GÜNDEMDE. SİZCE NASIL SONUÇLANACAK? Bu değişiklik Avrupa Konseyi’ne sunulacak. Tüm üye ülkelerin bu madde değişikliklerini kabul etmelerine imkan yok. Türkiye sözleşmeden çekilirse Avrupa Konseyi ülkeleri nezdinde ve tabii tüm dünyada “Türkiye kadına yönelik şiddeti destekliyor, önlem alınması konusunda taraf değil” şeklinde anılacak. Sözleşmeden çıkılmazsa da uygulanması gerekiyor ama bu da istenmiyor. Kısaca aşağı tükürsen sakal, yukarı tükürsen bıyık durumu var.

Eğer çekilme olursa, Türkiye kadınlar için yaşanılır bir yer olmaktan çıkar.